

Kültürel Miras Varlığı Olarak Antik Kentlerin Sunumunda Çevrim İçi Seyahat Acentelerinin Etkinliği

The Effectiveness of Online Travel Agencies in the Presentation of Ancient Cities as Cultural Heritage Properties

ÖZET

Kültürel ve doğal miras varlıklarının korunarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlamada toplum tarafından bu değerlerin anlaşılması ve koruma gerekliliğinin kabul edilmesi önemli bir etkidir. Turizmin birçok çeşidi bunu sağlamak için aracı olan faaliyetleri içermektedir. Kültür turizmini içeren faaliyetler, gidilecek yerler hakkında insanlar seyahate çıkmadan önce bilgi edinmek, kalacak yeri ve ulaşımı sağlamak için çevrim içi seyahat acentelerinden faydalanmaktadır. İnternet aracılığıyla çevrim içi seyahat acentelerinin dijital ortamından konaklamadan gezi rotalarına kadar bilgi alınmaktadır. Bu çalışmada koruma çalışmalarına aracı olarak ele alınan çevrim içi seyahat acentelerinin kültürel miras varlığı olarak antik kentlerin sunulmasındaki katkısı incelenmektedir. Bu doğrultuda Türkiye'nin önde gelen turizm şehirlerinden birisi olan Antalya sahip olduğu antik kentlerin sayısı da göz önünde bulundurularak örneklem şehir olarak seçilmiştir. Google arama motoru üzerinden "Antalya'da gezilecek yerler" anahtar kelimeleri ile arama yapılmıştır. Aramalarda bulunan çevrim içi hizmet veren on adet seyahat acentesinin dijital ortamı üzerinden çalışmada belirlenen ölçütlere göre değerlendirme yapılmıştır. Çevrim içi seyahat acentesini kullanan ziyaretçiye antik kentin tarihi, hangi uygarlıklar tarafından kurulduğu, onu önemli ve eşsiz kılan özellikleri, sahip olduğu tarihi yapılarının kalıntıları üzerinden bilimsel ve estetik niteliği, koruma çalışmaları, yakın çevresindeki doğal güzellikler ve burada yapılacak faaliyetlere dair çok yönlü bir sunum yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antik Kent, Antalya, Çevrim İçi Seyahat Acentesi, Kültürel miras, Sunum, Turizm

ABSTRACT

In order to ensure that cultural and natural heritage assets are protected and transferred to future generations, it is necessary for the society to accept the necessity of detailed and protection of these values. Many types of tourism include activities that are instrumental in achieving this. People use online travel agencies to obtain information about activities involving cultural tourism, places to visit, and to provide accommodation and transportation before traveling. Information from accommodation to travel routes is obtained from the digital environment of online travel agencies via the Internet. In this study, the contribution of online travel agencies, which are considered as tools for conservation efforts, in presenting ancient cities as cultural heritage assets is examined. In this direction, Antalya, one of Turkey's leading tourism cities, has been chosen as a sample city, taking into account the number of ancient cities it has. A search was made with the keywords "Places to visit in Antalya" on the Google search engine. Evaluation was made according to the criteria determined in the study on the digital environment of ten travel agencies that provide online service in the searches. Visitors who use the online travel agency are given a versatile presentation about the history of the ancient city, the civilizations by which it was founded, the features that make it important and unique, its scientific and aesthetic quality through the ruins of its historical buildings, conservation efforts, the natural beauties in its immediate surroundings and the activities to be done here.

Keywords: Ancient City, Antalya, Online Travel Agency, Cultural heritage, Presentation, Tourism

GİRİŞ

İnsanoğlunun ilk çağlardan günümüze kadar gösterdiği gelişmişlik seviyesinin ürünleri toplumun ortak miras değerleridir. Bu değerler; yapılı çevreyle birlikte toplumun gelenek, göreneklerini de içermektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalar miras tanımına uygun olarak bu değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılmasına işaret etmektedir. UNESCO (1972)'da "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir. Bu sözleşmede kültürel ve doğal miras varlıklarının tanımı yapılmış; evrensel değer içeren bütün insanlığın ortak mirası olan bu değerlerin tanıtılması, korunmasını gerekliliği belirtilmiştir. UNESCO (2003)'te "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" ile ritüelleri, şölenleri, el sanatları

İlknur Acar Ata¹

How to Cite This Article

Acar Ata, İ. (2023). "Kültürel Miras Varlığı Olarak Antik Kentlerin Sunumunda Çevrim İçi Seyahat Acentelerinin Etkinliği" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:115; pp:8511-8520. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.72318>

Arrival: 06 July 2023

Published: 30 September 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Kurum, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Niğde, Türkiye. ORCID: 0000-0002-6080-1307

geleneğini, gösteri sanatlarını ve doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamaları somut olmayan kültürel miras olarak göstermiş, bunların çevresiyle birlikte korunması ve yaşatılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Koruma kavramı, korunacak değeri anlamayı, geçmişini ve anlamını tanımlamayı, gerekli durumlarda fiziki bütünlüğünü sağlamaya dayalı restorasyon uygulamalarını içermektedir (ICOMOS, 1994). Bu bağlamda ilk olarak korunacak değerlerin anlaşılması için topluma kültürel miras varlıklarının sunulması ve tanıtılması önem arz etmektedir.

Kültürel miras varlıklarının korunması ve tanıtılmasında dengeli bir politika izlemek adına birçok turizm çeşidi vardır. Bunlar arasında kültür turizmi ve alt bileşenleri olan mimari miras turizmi, eko turizm, festival turizmi, inanç turizmi bulunmaktadır. Bu konuda yapılan kültürel tüketim, kültürel turizm ekonomisi, mirasın korunmasına yönelik araştırmalar hızlı bir şekilde gelişmiştir. Sürdürülebilir turizm politikaları ekonomik getiri sağlama kaygısının yanı sıra kültürel mirası koruma ve paylaşma politikaları da içermektedir (Pekerşen & Çalık, 2017). Bu durumda kültürel miras turizmi ile kültürel varlıkların değeri toplum tarafından daha fazla anlaşılmaktadır (Öter & Özdoğan, 2005). Kültür turizminde hedeflenen turist kitlesi için belirlenen gezi rotasındaki kültürel varlıklara dayalı gerçekleştirilmektedir. Gezi programının oluşmasında gezilecek yerdeki kültürel varlıkların önceden turist tarafından incelendiği, bilgi edildiği görülmektedir.

Turizmde etkin role sahip olan seyahat acenteleri gezilecek yerin rotasından, konaklamaya, araç kiralamaya kadar birçok hizmet sağlamaktadır. Bilgi akışının sürekli sağlandığı internet ortamı, akıllı telefon kullanımının yaygın hale gelmesiyle zaman ve yer fark etmeksizin erişime olanak sağlamıştır (Wang & Xiang, 2012). Gelişen teknoloji çağına uygun şekilde bu seyahat acentelerinin çevrim içi hizmet sunan alternatifleri ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalar çevrim içi seyahat acentelerinin geleneksel olanlara göre daha çok tercih edildiğini göstermektedir (Eker, 2022). Dünya çapındaki gezgin turistlerin üçte ikisi konaklama için rezervasyonunu çevrim içi kanallar aracılığıyla gerçekleştirmiştir (Amara, 2018). Dijital çağda hizmet alımı için yoğun kullanılan çevrim içi seyahat acentelerinin etkinlikleri üzerine çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bunların arasında olan Yalçın ve Bahar (2019) seyahat acentelerinin kullanım durumlarını tüketici bakışıyla değerlendirmiştir. Çevrim içi seyahat acentelerinin tercih sebepleri arasında doğrudan ve hızlıca bilgiye erişim ile zaman tasarrufu sağlama olduğu belirlenmiştir (Buluk & Boz, 2016). Eker (2022) geleneksel seyahat acentelerine göre çevrim içi seyahat acentelerinin neden tercih edildiğini ortaya koyan çalışmada fiyat, kalite ve müşteri memnuniyeti odaklı bir değerlendirme yapmıştır. Kaygısız (2021), sağlık turizmi hizmetinde kullanılan seyahat acentelerinin web ortamındaki içeriklerini değerlendirmiştir. Bu çalışmada ise yaygın olarak kullanılan çevrim içi seyahat acentelerinin dijital ortamında antik kentlerin sunumu ve tanıtımına etkilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çevrim içi seyahat acentelerindeki dijital içeriklerinde bu amaca uygun şekilde yeterli bilginin ne ölçüde verildiğini tespitinin yapılmasıyla nasıl geliştirilebileceğine dair öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi ve Materyal

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması'na ve Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması'na dair sözleşmelerde (UNESCO, 1972, 2003) kültürel miras varlıklarının tanımlanması yapılmış ve korunması için genel çerçeve belirtilmiştir. Buna göre anıtlar, sitler, yapı toplulukları, eşsiz fiziksel ve biyolojik oluşumlar, tükenme tehdidi altındaki hayvan ve bitki türlerinin doğal alanları, toplumsal yaşamın bir parçası özgün ritüeller, el sanatları, şölenler, sözlü gelenekler ve gösteri sanatları korunması gereken değerlerdir. Çalışmada "çevrim içi seyahat acentelerinin bu değerlerin sunulmasında, tanıtılmasında etkin bir rolü vardır" hipotezinin kanıtlanması odaklı bir çalışma yöntemi belirlenmiştir. Araştırma kapsamında örneklem şehir olarak gelen turist sayısına başarı gösteren ve birçok doğal ve kültürel mirasa ev sahipliği yapan Antalya kenti seçilmiştir. Tek bir örneklem ile çalışma alanının sınırlı tutulması; farklı çevrim içi seyahat acentelerinin dijital ortamındaki içeriklerini değerlendirmede karşılaştırmada kolaylık sağlamasıdır. Örneklem kentte bulunan kültürel miras varlıklarını içeren antik kentlerin turiste lokasyona gelmeden önce ne ölçüde bilgisinin sunulduğunu belirlemek için Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) gibi uluslararası kuruluşların miras varlıklarını tanımlaması ve sunulması için belirlediği ölçütler göz önüne alınarak değerlendirmek için altlık oluşturulmuştur (Tablo 1). Bu ölçütlere uygun değerlendirilecek çevrim içi seyahat sitelerine erişmek için web aracılığıyla Google arama motorundan "Antalya'da gezilecek yerler" anahtar kelimeleri ile arama yapılmıştır. Burada içinde antik kent ifadesi olmadan sadece bir anahtar kelime ile arama yapılmasının nedeni Antalya'yı ziyaret edeceklerin çevrim içi seyahat acenteleri tarafından antik kentleri gezip görmeye ne kadar teşvik ettiğini de ölçebilmektir. Arama sonuçları doğrultusunda çıkan çevrim içi seyahat acentelerinin dijital ortamlarında verilen bilgiler araştırmada belirlenen beş adet ölçüte göre incelenmiştir (Tablo 1). Ölçütlerde yer alan miras varlığı olmak için eşsiz olma, tarihi değeri, korunarak günümüze gelebilme, estetik ve bilimsel değeriyle birlikte sunum aracılığında kullanılan dijital ortamdaki bilginin verilme şekli (yazılı, görsel) irdelenmiştir (Tablo 2).

Tablo 1: Doğal ve Kültürel miras varlıklarının ne ölçüde sunulduğunu belirlemek için ölçütler

Kültürel Miras Varlığı Antik Kent	DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ				
	İstisnai evrensel değeri	Tarihsel değeri	Estetik ve bilimsel değeri	Korunma durumu	İçerik sunum aracı çeşitliliği (Yazılı, görsel)
Örnek A	Var ise ● Yok ise- ○	Var ise ● Yok ise ○	Var ise ● Yok ise ○	Var ise ● Yok ise ○	Var ise ●/ Y,G Yok ise ○

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

KÜLTÜREL VE DOĞAL MİRAS VARLIKLARININ TANITILMASINDA ÇEVİRİM İÇİ SEYAHAT ACENTELERİNİN ROLÜ

Doğal ve kültürel miras varlıklarının özgün ortamında gelecek nesillere aktarılması amaçlı birçok alanda çalışmalar sürdürülmektedir. ICOMOS (2008)'de kabul edilen 'Kültürel Miras Alanlarının Algılanması ve Sunumu Tüzüğü'nde geçmişten günümüze kadar gelen kalıntıların, somut olmayan değerlerin miras varlıklarının nasıl korunup topluma ne şekilde aktarılacağına dair kararlar vardır. Bu kararlarda yapının özgün değeriyle ele alınıp, toplum katılımını artıran kültürel miras varlıklarının algılama ve yorumlama odaklı sunumunun önemi de ele alınmıştır. UNESCO (1972) taraf devletler kültürel ve doğal mirasın saptanması, belgelenmesi, korunması, teşhir edilmesi ve aktarılmasını kabul etmektedir.

Kültürel turizm, hem yerel halkın hem de gelen turistin bölgedeki kültürel miras varlıkları ile ilgili bilgi alımını sağlamaktadır (Huh, 2002). Turistlerin seyahat planlamasında gidecekleri yer, yapacakları aktiviteler, konaklayacakları yer tercihleri o bölgede bulunan doğal ve kültürel miras varlıkları etkendir (Eren, 2021). Turizmde gelecek ziyaretçiye bilgi sağlanıp, yönlendirmelerinde seyahat acentelerinin önemli bir rolü vardır. Gidilecek yerin coğrafyası, tarihi, doğası, toplumun kültürel özelliklerine dair bilgileri seyahat acenteleri sağlamaktadır. Kalacak yeri ayarlama, ulaşım biletlerini ayarlama, araç kiralama, tur düzenleme, turistik bilgilendirme ürünleri satma gibi işlevleri olan seyahat acenteleri tüketici ile üretici arasındaki iletişimi sağlamaktadır (Kozak, 2004). Geleneksel seyahat acenteleri müşterilerine güncel teknolojiye uygun hızlı, ucuz bir şekilde ürünleri ve destinasyonları sunabilen hizmet arayışındadır (Hardy vd., 2020). Gelişen teknolojinin bir ürünü internetin 1993'te pazarlama sektörüne girmesiyle çevrim içi seyahat acenteleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Kracht & Wang, 2010). Çevrim içi seyahat acentelerine interneti olan her cihazdan erişilmesi, zaman tasarrufu sağlaması, problem çözme odaklı olup yeterli hizmet ve bilgi sunmaları kullanım nedenlerindeki önemli avantajlardandır (Eker, 2022). İnternetle birlikte seyahat acentelerinin ulaşabildiği kitle genişlemiş, turistlerin bilgi kaynakları artmış, interaktif iletişim ile alınan talebe hızlı bir şekilde geri dönüşler sağlanmıştır (Ay, 2009). Seyahat acentelerinin işlevlerini başta turizmin gelişmesine katkı sağlamak üzere tanıtım, pazarlama, yeni destinasyonlar bulma aracılık yaptığı üretici ve tüketici arasında güven ortamı oluşturmaktır (Çolakoglu & Çolakoglu, 2007; İçöz, 2000; Mısırlı, 2010).

Seyahat acentelerinin web sitelerinde sunulan hizmet kalitesini, güvenilirliğini, kullanım kolaylığını, içeriğine yönelik verileri ortaya koyan çalışmalar vardır (Albayrak, Karasakal, Kocabulut, & Dursun, 2020; Ali, 2016; Gençer & Ceylan, 2022; Kutlu, 2020). Bu çalışmada ise kültürel miras varlığı olarak çok yönlü bilgi verilmesini gerektiren antik kentlerin çevrim içi seyahat acentelerinde sunumları tanımlamalarında, üzerinde durulan niteliklerin olup olmadığına dair oluşturulmuş ölçütler dahilinde değerlendirilmektedir.

BULGULAR

Antalya'daki Antik Kentlerin Çevrim İçi Seyahat Acentelerinde Sunumu

Antalya yurtiçi ve yurtdışı seyahatlerde en çok tercih edilen kentlerden birisidir. Akdeniz'e kıyısının olması, dağları, mağaraları, şelaleleri, kanyonları, antik kentleri, tarihi yapıları ve gelenekleri ile kent çok sayıda doğal ve kültürel miras varlıklarına sahiptir. Gelen turistlere bulunduğu coğrafyanın, tarihin getirdiği avantajların değerlendirilmesiyle turizmin birçok çeşidi kenti cazip kılmaktadır.

Çevrim içi seyahat acentelerinin bu miras değerlerinin sunum şekilleri bu değerlerin tanıtımında etkendir. Google arama motoru üzerinden "Antalya'da gezilecek yerler" anahtar kelimeleri ile arama yapılmıştır. Çıkan aramalarda çevrim içi hizmet veren on adet seyahat acentesi tespit edilmiştir (Tablo 2). Bu çevrimiçi seyahat acentelerinin dijital ortamında ise otuz iki adet antik kente ulaşılmıştır (Tablo 3).

Tablo 2:Belirlenen anahtar kelimeler ile listelenen çevrim içi seyahat acenteleri ve erişim adresleri

Çevrim İçi Seyahat Acentesi	Çevrim İçi Seyahat Acentesinin Erişim Adresi
1	Enuygun.com [URL1]
2	Etstur [URL2]
3	Fixbilet [URL3]
4	Coraltatil [URL4]
5	Tatilbudur [URL5]
6	B2carlease [URL6]
7	Tatileksper.com [URL7]
8	Neredekal.com [URL8]
9	Rentalia.com [URL9]
10	Tatil sepeti [URL10]

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

Tablo 2’de çevrim içi seyahat acentelerine verilen numaralandırma sıralamasına göre Tablo 3’teki ölçütler altındaki kutucuklar doldurulmuştur. Tablo 3’teki örnek A’da takipte kolaylığı sağlamak için kutucuklarda çevrim içi seyahat acentelerinin sıralaması belirtilmektedir. Çevrim içi seyahat acentesinde sunulan antik kentin belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmesi yapılmıştır (Tablo 3).

Verilen ölçütlerde değerlendirilmesine dikkat edilen hususlar şu şekilde olmuştur:

İstisnaî evrensel değeri: Yerleşimdeki kendine özgü özelliklerinin olması; dönemin teknolojisiyle inşa edilmiş anıtsal yapılar, coğrafi konumundan dolayı sahip olduğu doğal güzellikler

Tarihsel değeri: , kenti kuran uygarlığa dair bilgiler, tarihi önemli olaylar (savaş, ticaret, sosyal yaşam, ritüel), yapılı çevresindeki tarihi yapıların tarihleri

Estetik ve bilimsel değeri: Mimarileri, sahip olduğu yapı topluluklarının o döneme özgü değerlerinin malzeme, yapım tekniği, süslemelerinin olması

Korunma durumu: Kentte ayakta kalıp varlığını sürdüren tarihi yapıların belirtilmesi, koruma altında olmasının ve korumaya yönelik çalışmaların anlatılması

İçerik sunum aracı çeşitliliği: Kullanıcıya bilginin hem yazılı hem de görsel verilerle çok yönlü sunulması

Tablo 3: Antalya'daki Antik kentlerin sunumunda çevrim içi seyahat acentelerinin değerlendirilmesi

Doğal ve Kültürel Miras Varlığı	DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ																								
	İstisnaî evrensel değeri					Tarihsel değeri					Estetik ve bilimsel değeri					Korunma durumu					İçerik sunum aracı çeşitliliği				
	Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○				
Örnek A	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10
Xanthos Antik Kenti	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-
	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	○	●	-	-	-	●	●	-	-
Olimpos Antik Kenti	●	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	○	●	●	●	-	●
	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●	○	●	○	●	●	○	○	●	●	●	○
Perge Antik Kenti	●	●	-	●	-	●	●	-	●	-	●	●	-	●	-	○	○	-	○	-	●	●	-	○	-
	-	●	●	●	○	-	●	●	●	○	-	●	●	●	○	-	○	●	●	○	-	●	●	●	○
Aspendos Antik Kenti	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●	○	●	●	●	●	○	●	●
	-	●	-	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	●	-	-	○	-	●	-	-	●	-	●	-
Arykanda Antik Kenti	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	○	-	-	○	-	●	-	-	○	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Silyon Antik Kenti	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	●	●	-	-	-	○	●	-	-	-	●	●	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Soura Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

Tablo 3: Antalya'daki Antik kentlerin sunumunda çevrim içi seyahat acentelerinin değerlendirilmesi (Devamı)

Doğal ve Kültürel Miras Varlığı	DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ																								
	İstisnai evrensel değeri					Tarihsel değeri					Estetik ve bilimsel değeri					Korunma durumu					İçerik sunum aracı çeşitliliği				
	Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Örnek A	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10
Side Antik Kenti	●	●	●	○	-	●	●	●	●	-	●	●	○	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	○	-
Rhodiapolis Antik Kenti	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	○	-	-	○	-	●	-	-	○	-
Termessos Antik Kenti	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	○	●
Patara Antik Kenti	●	●	-	-	●	●	●	-	-	●	●	●	-	-	●	●	○	-	-	●	●	●	-	-	●
Myra Antik Kenti	○	○	○	○	-	○	○	○	○	-	○	○	○	○	-	○	○	○	○	-	○	○	○	○	-
	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	●	●	●	●	-	○	○	●	○	-	●	●	●	●
Selge Antik Kenti	●	-	-	○	-	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	○	-	-	○	-	●	-	-	○	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Apollonia Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Gagai Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-
Simena Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	●	-	-	●	-	●	-	-	●	-	○	-	-	○	-	○	-	-	●	-	●
Selinus Antik Kent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Aperlai Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Andriake Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Kyaneai Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	○	-	-	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
İsinda Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Trysa Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Idyros Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Korydalla Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	○	-	-	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

Tablo 3: Antalya'daki Antik kentlerin sunumunda çevrim içi seyahat acentelerinin değerlendirilmesi (Devamı)

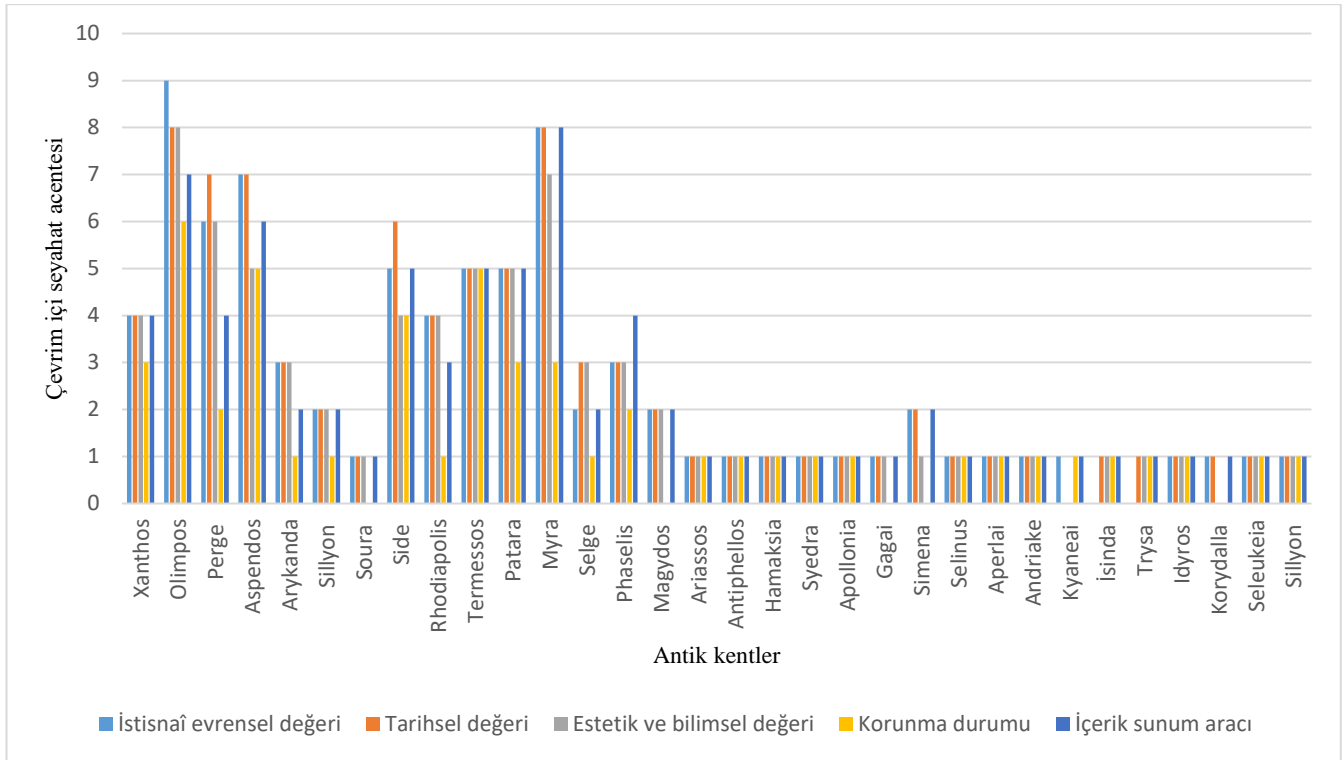
Doğal ve Kültürel Miras Varlığı	DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ																								
	İstisnai evrensel değeri					Tarihsel değeri					Estetik ve bilimsel değeri					Korunma durumu					İçerik sunum aracı çeşitliliği				
	Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○					Sunulmamış ise - Var ise ● Yok ise ○				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Örnek A	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10
Seleukeia Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Silyon Antik Kenti	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
Phaselis Antik Kenti	●	○	-	○	-	●	○	-	○	-	●	○	-	○	-	●	○	-	○	-	●	○	-	○	-
Magydos Antik Kenti	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-	-	-	○	-	-	-	-	●	-	-	-
Ariassos Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antiphellos Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamaksia Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syedra Antik Kenti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

Bulguların Değerlendirilmesi

İncelenen çevrim içi seyahat acentelerinde antik kentleri “antik kentler, tarihi yerler, ören yerleri” başlığı altında sunmaktadır. Verilen bilgilerde antik kentin Antalya içindeki konumundan nasıl ulaşılabacağına dair bilgi bulunmaktadır. Bazısında Google haritalar üzerinden antik kentin işaretlendiği görülmektedir. Genel bilgilerin içinde antik kentin çevresiyle birlikte büyüleyici, tarihe yolculuk sağlayan, eşsiz güzellikte gibi ifadeler kullanıcılara özgün değeri vurgulanmaktadır. Verilen bilgilerde etkileyici mimarisi, Roma dönemi mimarisinin en güzel örnekleri, Helenistik dönemde inşa edilen devasa tiyatro, bölgedeki en büyük liman kenti gibi ifadeler ile kentin eşsiz niteliklere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Antik kentin sunumunda, oransal olarak bakıldığında en çok istisnai değerleri genellikle vurgulandığı görülmektedir (Şekil 1). Antik kentlerin hangi uygarlık tarafından ne zaman inşa edildiği, tanıklık ettiği önemli olayların sunumu tarihi değerini ortaya koymaktadır. İstisnai evrensel değeri vurgulanan antik kentlerde genel olarak tarihi önemi de anlatılmıştır (Şekil 1). İncelenen on adet çevrim içi seyahat acentesinin dijital ortamında antik kentler genel olarak onu oluşturan tarihi yapılara odaklanarak anlatıldığı için kentin bilimsel ve estetik değeri de ortaya konmuştur (Tablo 3, Şekil 1).

Antik kent içerisinde kalıntıları gözlenen yapıların (tiyatro yapısı, kale, tapınak, agora, anıtsal çeşmeler, su kemerleri, akropol, nekropol, zafer takı, kilise, kaya mezarları, oditoryum, köprüler, gözetleme kulesi, hamam, eksedra, kütüphane) hangi yapı malzemesi ve teknikle inşa edildiğinin bilgisi verilmektedir. Tek yapı ölçeğinde bilgilerde detaya inildiği, boyutu büyüklüğünün yapıldığı dönem içerisindeki gelişmişlik seviyesini vurgulamak için kullanıldığı görülmektedir. Geçmiş uygarlığın izlerini taşıyan antik kentin o dönemdeki ekonomik durumu, ticaret faaliyetlerine yönelik liman bilgileri, sosyo-kültürel özelliklerinden bahsedilmektedir. Bazı antik kentlerde özellikle tiyatro yapısında düzenlenen müzik festivallerine ve sanatsal etkinliklere değinilmiştir. Genellikle sunulan antik kentin bilgisi ile birlikte görselinin sunulduğu görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1: Değerlendirme sonuçlarının grafikte gösterimi

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Görsel kentteki tarihi yapıların kalıntılarını veya kentin genel bir görünümünü sunmaktadır. Antik kentlerin korunma durumu etrafındaki doğal güzellikler birlikte ele alınıp bazen koruma altında olduğu açıkça ifade edilmiş; bazen de el değmemiş güzelliğe sahip, mimari kalıntılarının ayakta olması gibi ifadeler kullanılarak kullanıcıya aktarılmıştır. Korunma durumuna göre bilgilerin sunumunun diğer ölçütlere göre daha az olduğu görülmektedir (Şekil 1). Bilgiler arasında antik kentin ziyaret edilme durumuna dair de bilgi verilmektedir. Verilen bilgilerde antik kentin çevresinde bulunan çarşı, restoran, plaj gibi vakit geçirilecek sosyal alanlardan bahsedilmektedir.

Olimpos çevrim içi seyahat acenteleri içinde Antalya'da gezilecek yerler arasında çalışma kapsamında belirtilen ölçütlere göre en çok sunulan antik kenttir (Şekil 1). Sırasıyla Myra, Aspendos, Perge ve Side Antik kentleri onu takip etmektedir (Şekil 1). Kyaneai ve Korydalla antik ise kriterlere göre en az sunumu yapılan antik kentlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültürel miras varlıkları olarak antik kentler geçmiş uygarlıkların gelişmişlik düzeyleri, yaşam biçimleri, inançlarına dair bilgiler sunan tarihte yolculuk edilmesini sağlayan korunması gereken değerleri barındırmaktadır. Özellikle kültür turizmi kapsamında birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış Anadolu topraklarında çok sayıda antik kent uluslararası ve ulusal düzeyde turist ziyaret etmektedir. Özellikle Antalya'da sahip olduğu coğrafyanın sağladıklarının yanında kültür turizmi için cazibeli hale getiren birçok antik kent bulunmaktadır. Bu çalışmada Antalya'da gezilecek yerleri araştıran bir potansiyel ziyaretçinin web üzerinden çevrim içi seyahat acentelerinden antik kentlere dair hangi konularda ne ölçüde bilgi aldığı gösteren sunumlarının dijital ortamları incelenmiştir. Antik kentlerin evrensel değerlere sahip niteliklerinin yanında özgün ve eşsiz olma, tarihi değeri, estetik ve bilimsel değeri, korunma durumu ve sunumlarında hazırlanan içeriğin görsel ve yazılı verilerle gerçekleştirilmesi incelenmiştir. Bu incelemede Google arama motorunda Antalya'da gezilecek yerler anahtar kelimesi ile arama sonucu bulunan on adet çevrim içi seyahat acentesinde sunulan farklı otuz iki adet antik kent tespit edilmiştir.

UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Xanthos Antik kentine dair daha fazla sunum beklentisi içerisinde olunurken; çalışma sonuçlarında çevrim içi seyahat acentelerinde kapsamlı bir şekilde sunulan Olimpos Antik Kenti olmuştur. Sunulan antik kentlerin sunumunda çoğunlukla yazılı bilgiye görsel bilgi eşlik etmiş, bazı çevrim içi seyahat acentelerinde detaylı bir şekilde oraya merkezden nasıl ulaşılacağı bilgisinin yanı sıra konum bilgileri de harita üzerinden işlenmiştir. Antik kentlerle ilgili hiç bilgisi olmayanlar kentleri meydana getiren önemli dini, sivil ve kamu yapıları (tiyatro, kilise, köprü, agora, çeşme, akropol, nekropol, hamam, zafer takı) hakkında; yapı malzemesi, ne zaman inşa edildikleri, teknik özellikleri, süslemeleri ile ilgili alana gitmeden bilgi edinebilmektedirler. Çevrim içi seyahat acentelerinde çoğu kullanılan görselin ortak olduğu ve verilen bilgilerin içeriğinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan paylaşılan bilgilerle eşleştiği ve doğru olduğu tespit edilmiştir. Sunumlarda öne çıkan antik kentler Olimpos, Aspendos, Myra, Perge, Side, Termessos ve Patara

olmuştur. Antik kentin neden gezilmesi gerektiği çevresindeki doğal miras varlıkları ile olan ilişkisi üzerinden de açıklanmış, ziyaretçi sayıları hakkında da bilgi verilmiştir. Çalışmada genel olarak en çok ziyaret edilen antik kentlere dair daha fazla bilgi içeren sunumun yapıldığı görülmektedir.

Bu çalışmada bir örneklem şehirde antik kentler üzerinde gerçekleştirilmiştir, bu alanda literatüre katkı sağlamıştır. Çevrim içi seyahat acenteleri çalışmada belirlenen ölçütler dahilinde antik kentlerin detaylı bir şekilde sunumunu gerçekleştirdiği, konaklama ve ulaşımın ayarlanması dışında turizm alanında tanıtım yönüyle de hizmet verdiği ortaya konulmuştur. Bu seyahat acentelerinde verilen bilgilerde antik kentin korunma durumuna dair bilgilerin daha az olduğu, önemli tarihi yapıların ayakta kalması üzerinden bu bilginin verildiği görülmüştür. Antik kentlere dair verilen bilgilerde korunma durumuna ve korunması gerekliliği üzerinden bilgi verilmesi giden ziyaretçilerin alanda daha bilinçli hareket etmesini sağlayabilir. Farklı kültürel miras varlığı değerlere yönelik araştırmalar farklı dijital içeriklere sahip (blog yazıları, seyahat rehberleri) platformlarda gerçekleştirilebilir. Ayrıca seyahat acentelerinde gezi rota bilgilerinin yanı sıra dijital ortamda bilgiler video paylaşımları ile içerikleri çeşitlendirilebilir. Kültürel miras varlıkları ve doğal miras varlıklarına dair bilgilerin yanı sıra somut olmayan kültürel miras varlıkları özelinde de akademik çalışmalar yapılarak, bütünlük koruma sağlama amaçlı toplumun bilinçlendirilmesi için çevrim içi seyahat acentelerinin etkinliğini artırmaya yönelik akademik çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Albayrak, T., Karasakal, S., Kocabulut, Ö., & Dursun, A. (2020). Customer loyalty towards travel agency websites: the role of trust and hedonic value. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 21(1), 50-77.

Ali, F. (2016). Hotel website quality, perceived flow, customer satisfaction and purchase intention. *Journal of Hospitality And Tourism Technology*, 7(2), 213-228.

Amara. (2018). Tourism-marketing-statistics. <https://amara-marketing.com/blog-turismo/estadisticas-marketing-turistico-2018/> adresinden 06.16.2023 tarihinde erişildi

Ay, L. (2009). Bilgi teknolojisindeki gelişmelerin seyahat acentalarına yansımaları; online seyahat acentacılığı. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9 (17), 117-136.

Buluk, B., & Boz, M. (2016). Online seyahat acenteleri aracılığıyla seyahat satın almada turist memnuniyeti: istanbul örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 504-529.

Çolakoğlu, O. E., & Çolakoğlu, Ü. (2007). *Seyahat acentaları yönetimi*. Ankara: Detay yayıncılık.

Eker, Ş. (2022). Geleneksel seyahat acentelerinin çevrim içi seyahat acentelerini tercih nedenleri- İstanbul'da bir uygulama. (Yüksek Lisans Tezi). İskenderun Teknik Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hatay.

Eren, Ş. (2021). Kültürel mirasın korunmasında turizmin rolü: zerzevan kalesi örneği. (Yüksek Lisans Tezi), Batman Üniversitesi, Batman.

Gençer, K., & Ceylan, U. (2022). Investigation of The Performances of Accommodation Businesses Websites in Terms of Digital Marketing. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(3), 996-1005.

Hardy, M., Pruangkarn, P., Lilakul, P., Gilbert-Jones, R., Martin, O., & Naaman, J. (2020). The role of online travel agencies in supporting asia pacific sme's in recovery. Bangkok: Publications@PATA.org.

Huh, J. (2002). Tourist satisfaction with cultural/heritage sites: The Virginia Historic Triangle. (Yüksek Lisans Tezi), The Faculty Of The Virginia Polytechnic Institute And State University Virginia.

ICOMOS. (1994). Nara Özgünlük Belgesi. Retrieved from http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0756646001536913861.pdf

ICOMOS. (2008). Kültürel Miras Alanların Algılanması ve Sunumu Tüzüğü http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en0066198001536912401.pdf adresinden 13.06.2023 tarihinde erişildi.

İçöz, O. (2000). *Seyahat acentaları ve tur operatörlüğü yönetimi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Kaygısız, N. Ç. (2021). Sağlık Turizmi Yetki Belgesi Bulunan Seyahat Acentelerinin Web Sitelerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Tourism Research*, 5(1), 152-163.

Kozak, N. (2004). Türkiye'de Seyahat Acenteleri Yöneticilerinin İş Alanlarıyla İlgili Beklentileri: Arakesitsel Bir Çalışma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 13-31.

- Kracht, J., & Wang, Y. (2010). Examining the tourism distribution channel: evolution and transformation. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 22(5), 736-757.
- Kutlu, D. (2020). Antalya A Grubu Seyahat Acentalarının Web Sitelerinin Değerlendirilmesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 12(23), 407-418.
- Mısırlı, İ. (2010). Seyahat acentacılığı ve tur operatörlüğü. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Öter, Z., & Özdoğan, O. (2005). Kültür amaçlı seyahat eden turistlerde destinasyon imajı: selçuk-efes örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 127-138.
- Pekerşen, Y., & Çalık, İ. (2017). Konya'da keçecilik geleneğinin somut olmayan kültürel miras açısından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(37), 339-356.
- UNESCO. (1972). Dünya kültürel ve doğal mirasının korunmasına dair sözleşme. Retrieved from <https://www.unesco.org.tr/Pages/161/177> adresinden 13.06.2023 tarihinde erişildi
- UNESCO. (2003). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi. <https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf> adresinden 13.06.2023 tarihinde erişildi
- Wang, D., & Xiang, Z. (2012). The new landscape of travel: a comprehensive analysis of smartphone apps. In M. Fuchs, F. Ricci, & L. Cantoni (Eds.), *Information and communication technologies in tourism 2012* (pp. 308-319). Vienna: Springer.
- Yalçın, M., & Bahar, O. (2019). Seyahat acentelerinin web sitelerinin betimsel analizi ve tüketici değerlendirmesi. *Opus Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 286-320.
- [URL1] <https://www.enuygun.com/bilgi/antalya-da-gezilecek-yerler/> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL2] <https://www.etstur.com/lets-go/antalya-gezilecek-yerler/> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL3] <https://blog.biletbayi.com/antalya-gezilecek-yerler.html/> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL4] <https://www.coraltatil.com/blog/antalya-gezilecek-yerler> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL5] <https://www.tatilbudur.com/blog/antalyada-gezilecek-yerler/> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL6] <https://www.b2carlease.com/blog/antalyada-gezilecek-yerler-rehberi> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL7] <https://www.tatileksper.com/blog/antalya-da-gezilecek-yerler> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL8] <https://www.neredekal.com/meکان/antalya-gezilecek-yerler-tarihi-mekanlar/> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL9] <https://rentalia.com.tr/blog/gezi/antalya-gezilecek-yerler-resimli-liste-en-guzel-yerler> 10.05.2023 tarihinde erişildi
- [URL10] <https://blog.tatilsepeti.com/bolgeler/yurt-ici-tatil-rotalari/antalyada-yapilacak-10-sey/> 10.05.2023 tarihinde erişildi